РІШЕННЯ
У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Відповідно до ч. 1 ст. 469 ЦК УРСР, що був чинним на момент виникнення спірних правовідносин, особа, яка одержала майно за рахунок іншої особи без достатньої підстави, встановленої законом або договором, зобов'язана повернути безпідставно придбане майно цій особі.

Аналогічні положення закріплені і в ст. 1212 ЦК.

Оскільки зобов'язання з повернення безпідставно набутого майна виникло не з моменту пред'явлення вимоги про повернення коштів, тому що це не є позиковим зобов'язанням, що встановлено судом, а з моменту виникнення спірних правовідносин, тобто з моменту передання коштів відповідачеві у 2000 році, тому слід мати на увазі, що спірні правовідносини виникли в 2000 році, а саме до набрання чинності ЦК.

Згідно із частиною 4 Прикінцевих та перехідних положень ЦК щодо цивільних відносин, які виникли до набрання чинності ЦК України, положення цього кодексу застосовуються до тих прав і обов'язків, що виникли або продовжують існувати після набрання ним чинності.

Проте суди, ухвалюючи рішення на підставі ст. 1212 ЦК, не встановили, були продовжені спірні правовідносини, чи ні.

Ухвала колегії суддів судової палати
у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 14 листопада 2012 р.

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних, розглянувши в судовому засіданні справу за позовом С.В.Ф. до Г.В.С. про повернення безпідставно набутого майна за касаційною скаргою Г.В.С. на рішення Любомльського районного суду Волинської області від 3 лютого 2012 року та ухвалу апеляційного суду Волинської області від 23 травня 2012 року,

в с т а н о в и л а:

У вересні 2011 р. С.В.Ф. звернувся до суду з указаним позовом, посилаючись на те, що 24 лютого 2000 року він передав Г.В.С. грошові кошти в розмірі 40 тис. доларів США для викупу акцій відкритого акціонерного товариства . з метою подальшої співпраці у процентному співвідношенні 51 до 49, а 28 липня 2000 року – 50 тис. доларів США на розвиток зазначеного товариства, про що є відповідні розписки. Однак жодної акції за сприяння Г.В.С. придбано не було. Також не було проведено жодних будівельних робіт, на які б витрачались отримані відповідачем 50 тис. доларів США. При цьому відповідач на час написання розписок не була ні головою, ні службовою особою відкритого акціонерного товариства.

Рішенням Любомльського районного суду Волинської області від 3 лютого 2012 р., залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Волинської області від 23 травня 2012 р., позов С.В.Ф. задоволено та стягнуто з Г.В.С. на його користь грошові кошти в розмірі 719 073 грн. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

У касаційній скарзі Г.В.С. просила скасувати оскаржувані судові рішення, посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального й порушення норм процесуального права, та ухвалити нове рішення, яким відмовити в задоволенні позову С.В.Ф., у зв'язку з пропуском строку позовної давності.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи скарги та перевіривши матеріали справи, дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК України підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Ухвалюючи рішення про часткове задоволення позову С.В.Ф., суд першої інстанції, з висновком якого погодився й суд апеляційної інстанції, виходив із того, що факт одержання Г.В.С. грошових коштів у розмірі 90 тис. доларів США підтверджується відповідними розписками, проте правової підстави отримувати грошові кошти від позивача на цілі, зазначені в розписках, відповідач не мала, отже, спірні правовідносини є кондикційними зобов'язаннями або безпідставним збагаченням, тому до них належить застосовувати положення ст. 1212 ЦК України.

Проте повністю погодитись із таким висновком суду не можна, оскільки суд дійшов його з порушенням норм матеріального та процесуального права.

Відповідно до ст. 213 ЦПК України рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно зі ст. 214 ЦПК України під час ухвалення рішення суд вирішує, зокрема, такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися

вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін випливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин; 5) чи слід позов задовольнити або в позові відмовити; 6) як розподілити між сторонами судові витрати.

Зазначеним вимогам судові рішення не відповідають; суди не встановили фактичні обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, при цьому порушили норми як процесуального, так і матеріального права.

Судами попередніх інстанцій установлено, що 24 лютого 2000 року С.В.Ф. передав Г.В.С. грошові кошти в розмірі 40 тис. доларів США для викупу акцій відкритого акціонерного товариства з метою подальшої співпраці у процентному співвідношенні 51% до 49%, а 28 липня 2000 року – 50 тис. доларів США на розвиток зазначеного товариства, про що складені відповідні розписки.

Відповідно до ч. 1 ст. 469 ЦК УРСР, яка була чинною на час виникнення спірних правовідносин, особа, яка одержала майно за рахунок іншої особи без достатньої підстави, встановленої законом або договором, зобов'язана повернути безпідставно придбане майно цій особі.

Аналогічні положення закріплені і в ст. 1212 ЦК України.

Апеляційним судом установлено, що на час написання розписок і отримання грошових коштів Г.В.С. не була акціонером товариства, чи його керівником, не володіла акціями товариства, довіреності від позивача на вчинення в його інтересах правочинів не отримувала, а тому, за висновком суду, не мала права на отримання цих коштів.

Таким чином, зобов'язання з повернення безпідставно набутого майна виникло не з моменту пред'явлення вимоги про повернення коштів, оскільки це стосується позикових зобов'язань, наявність яких судами не визнана, а з моменту виникнення спірних правовідносин, тобто з моменту передачі грошових коштів відповідачу, відповідно з 24 лютого 2000 року на суму 40 тис. доларів США та з 28 липня 2000 року на суму 50 тис. доларів США, оскільки Г.В.С. не мала правової підстави отримувати грошові кошти від позивача.

Отже, спірні правовідносини виникли в 2000 році, а саме до набрання чинності ЦК України.

Частина 4 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України передбачає, що до цивільних відносин, які виникли до набрання чинності ЦК України, положення цього кодексу застосовуються до тих прав і обов'язків, що виникли або продовжують існувати після набрання ним чинності.

Проте суди, ухвалюючи рішення на підставі ст. 1212 ЦК України, не встановили чи були продовжені спірні правовідносини, чи ні.

Згідно зі ст. 71 ЦК УРСР загальний строк для захисту права за позовом особи, право якої порушено (позовна давність), встановлюється в три роки.

Статтею 76 ЦК УРСР передбачено, що право на позов виникає з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення свого права.

Проте матеріали справи не містять жодних посилань на обставини щодо строку з якого С.В.Ф. дізнався, або повинен був дізнатись про порушення свого права.

У порушення вимог ст. ст. 212-214 ЦПК України суди на зазначені положення закону уваги не звернули, не визначилися з характером спірних правовідносин, не з'ясували чи є розписки, надані позивачем належним підтвердженням факту отримання Г.В.С. коштів без достатньої правової підстави, не встановили чи є спірні правовідносини договірними, зокрема, за договорами позики та дійшли передчасного висновку про задоволення позову С.В.Ф.

За таких обставин ухвалені у справі судові рішення не можуть вважатись законними й обґрунтованими, тому відповідно до ст. 338 ЦПК України вони підлягають скасуванню з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись ст. ст. 336, 338 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Г.В.С. задовольнити частково.

Рішення Любомльського районного суду Волинської області від 3 лютого 2012 року та ухвалу апеляційного суду Волинської області від 23 травня 2012 року скасувати, справу передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Згідно зі ст. 81 Закону України «Про міжнародне приватне право» в Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають в цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносинах, вироки іноземних судів у кримінальних справах у частині, що стосується відшкодування шкоди та заподіяних збитків, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних та господарських справ, що набрали законної сили.

У ст. 82 цього Закону передбачено, що визнання і виконання рішень іноземних судів здійснюється у порядку, встановленому законом України.

Відповідно до ст. 399 ЦПК рішення іноземного суду визнається на території України, якщо його визнання передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності.

Відповідно до п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 грудня 1999 р. № 12 «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» в разі, коли держава, про виконання рішення чи арбітражу якої надійшло клопотання, не є учасницею договору, суди України не розглядають цього клопотання і відмовляють у його прийнятті, а якщо справу було заведено, – закривають провадження у справі.

Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 26 грудня 2012 р.

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу за позовом Д.О.В. про визнання в Україні рішення окружного сімейного суду м. Ізерлон (Федеративна Республіка Німеччина) від 23 травня 2005 року про розірвання шлюбу, за касаційною скаргою Д.О.В. на ухвалу апеляційного суду Хмельницької області від 11 квітня 2012 року,

в с т а н о в и л а:

У лютому 2012 року Д.О.В. звернувся до суду з вищезазначеною заявою, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що 23 травня 2005 року окружним сімейним судом м. Ізерлон Німецької Федерації розірвано шлюб між ним та Д.Т.М., який було зареєстровано 16 лютого 1990 року у Хмельницькому міському відділі актів цивільного стану, а тому просив постановити ухвалу про визнання в Україні вказаного рішення іноземного суду.

Ухвалою Хмельницького міськрайонного суду від 06 березня 2012 р. у задоволенні заяви відмовлено.

Ухвалою апеляційного суду Хмельницької області від 11 квітня 2012 р. ухвалу суду першої інстанції скасовано та провадження у справі закрито.

У касаційній скарзі Д.О.В. просить скасувати ухвалу суду апеляційної інстанції та постановити нову ухвалу про задоволення заяви, обґрунтовуючи свою вимогу порушенням апеляційним судом норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права.

Вивчивши матеріали цивільної справи, перевіривши доводи касаційної скарги, колегія суддів дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає відхиленню з таких підстав.

Відповідно до ч. 2 ст. 324 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Згідно зі ст. 81 Закону України «Про міжнародне приватне право» в Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають в цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносинах, вироки іноземних судів у кримінальних справах у частині, що стосується відшкодування шкоди та заподіяних збитків, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних та господарських справ, що набрали законної сили.

Стаття 82 цього Закону передбачає, що визнання і виконання рішень іноземних судів здійснюється у порядку, встановленому законом України.

Відповідно до ст. 399 ЦПК України рішення іноземного суду визнається на території України, якщо його визнання передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності.

Судами встановлено, що між Україною та Федеративною Республікою Німеччина міжнародні договори про правову допомогу і правові відносини у цивільних і сімейних справах не укладались.

Відмовляючи у задоволенні клопотання Д.О.В. про визнання в Україні рішення Окружного сімейного суду м. Ізерлон (Федеративна Республіка Німеччина) від 23.05.2005 р. про розірвання шлюбу, суд першої інстанції виходив з того, що між Україною та Федеративною Республікою Німеччина міжнародні договори про правову допомогу і правові відносини у цивільних і сімейних справах не укладались. Крім того, оскільки шлюб був зареєстрований на території України – відділом державної реєстрації актів цивільного стану у м. Хмельницькому 16.02.1990 р., то він не може бути скасований рішенням іноземного суду.

Скасовуючи рішення місцевого суду та закриваючи провадження у справі, апеляційний суд обґрунтовано виходив з того, що відповідно до п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 року № 12 «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» в разі коли держава, про виконання рішення чи арбітражу якої надійшло клопотання, не є учасницею договору, суди України не розглядають цього клопотання і відмовляють у його прийнятті, а якщо справу було заведено, – закривають провадження у справі.

Відповідно до ч.1 ст. 337 ЦПК України суд касаційної інстанції відхиляє касаційну скаргу, якщо визнає, що рішення ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Встановлено й це вбачається з матеріалів справи, що оскаржуване судове рішення ухвалено з додержанням норм матеріального та процесуального права.

Докази та обставини, на які посилається заявник в касаційній скарзі були предметом дослідження судами першої та апеляційної інстанцій та

додаткового правового аналізу не потребують, оскільки при їх дослідженні та встановленні судами були дотримані норми матеріального і процесуального права.

З огляду на викладене, підстави для скасування ухвали апеляційного суду відсутні.

Керуючись ст. ст. 336, 342, 345 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Д. О. В. відхилити.

Ухвалу апеляційного суду Хмельницької області від 11 квітня 2012 року залишити без змін.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє. Представництво виникає на підставі договору, закону, акта органу юридичної особи та з інших підстав, встановлених актами цивільного законодавства (ст. 237 ЦК).

За правилом ст. 238 ЦК представник може бути уповноважений на вчинення лише тих правочинів, право на вчинення яких має особа, яку він представляє.

Підписання представником від імені банківської установи кредитного договору, однією з умов якого є право сторін передавати спір на розгляд третейського суду, відповідає вимогам статей 237, 238 ЦК, а також змісту довіреності представника банка.

Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 20 лютого 2013 р.

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши у судовому засіданні справу за позовом З.А.Л. до публічного акціонерного товариства «Ерсте Банк» про визнання недійсним третейського застереження та скасування рішення постійно діючого третейського суду, за касаційною скаргою публічного акціонерного товариства «Ерсте Банк» на рішення Жовтневого

районного суду м. Дніпропетровська від 03 липня 2012 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 03 жовтня 2012 року,

встановила:

У березні 2011 року З.А.Л. звернувся до суду з позовом, який згодом уточнив та просив визнати недійсною третейську угоду у вигляді третейського застереження до кредитного договору від 06 березня 2007 року, укладеного між ним та відкритим акціонерним товариством «Акціонерний комерційний банк «Престиж» (далі – ВАТ «АКБ «Престиж»), правонаступником якого є публічне акціонерне товариство «Ерсте Банк» (далі – ПАТ «Ерсте Банк»). Позовні вимоги обґрунтував тим, що вказану третейську угоду у вигляді третейського застереження укладено особою (Ш.Є.В.), яка не мала відповідних повноважень на укладення такої угоди, що за змістом урегульовує інші правовідносини, ніж ті, що зазначені у виданій йому довіреності. Вважав, що зазначена угода укладена з порушенням норм чинного законодавства, а саме статей 203, 215, 244 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) та суперечить його інтересам, порушує його права.

Рішенням Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 03 липня 2012 р., залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Дніпропетровської області від 03 жовтня 2012 р., позов задоволено. Визнано недійсною третейську угоду, укладену у вигляді третейського застереження в кредитному договорі від 06 березня 2007 року, укладеного між З.А.Л. та ПАТ «Ерсте Банк». Скасовано рішення постійно діючого третейського суду при асоціації Українських банків від 21 вересня 2010 р., яким з З.А.Л. стягнуто на користь ПАТ «Ерсте Банк» заборгованість за кредитним договором від 06 березня 2007 р.

У касаційній скарзі ПАТ «Ерсте Банк» порушує питання про скасування рішення місцевого суду та ухвали суду апеляційної інстанції, мотивуючи свою вимогу порушенням судами норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права та просить ухвалити нове рішення про відмову в задоволенні позовних вимог.

Касаційна скарга підлягає задоволенню частково з таких підстав.

Судами встановлено, що 06 березня 2007 р. між ВАТ «АКБ «Престиж», правонаступником якого є ПАТ «Ерсте Банк», та З.А.Л. було укладено кредитний договір, згідно якого банк надав З.А.Л. споживчий кредит у сумі 180000 доларів США зі сплатою 13.5 % річних за користування кредитними коштами з кінцевим строком погашення кредиту – 05 березня 2012 р.

Відповідно до п. 10.1 вказаного кредитного договору, всі спори, розбіжності та вимоги, які виникають при виконанні даного договору чи у зв'язку з ним або випливають з нього, підлягають за вибором позивача розгляду у: постійно діючому Третейському суді при Асоціації українських банків, згідно з регламентом даного третейського суду. Третейський розгляд справ, учасниками якого є сторони даного Договору, здійснюється третейським судом у складі трьох суддів. Формування складу третейського суду в постій-

но діючому третейському суді при Асоціації українських банків здійснюється в порядку, встановленому регламентом даного третейського суду; місцевому загальному суді, відповідно до підвідомчості та підсудності, встановлених цивільним процесуальним законом.

В зв'язку із неналежним виконанням боржником умов вищевказаного кредитного договору, у останнього станом на 12 липня 2010 р. утворилася заборгованість в розмірі 172354,48 доларів США, яку стягнуто за рішенням постійно діючого Третейського суду при Асоціації українських банків від 21 вересня 2010 р.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції, з висновком якого погодився і апеляційний суд, виходив з того, що, укладаючи третейську угоду, представник банку вийшов за межі наданих йому повноважень, в зв'язку із чим така угода відповідно до ч. 1 ст. 215 ЦК має бути визнана недійсною, а рішення третейського суду від 21 вересня 2010 р. скасовано з підстав, визначених в ч. 3 ст. 51 Закону України «Про третейські суди».

З такими висновками судів погодитися не можна, виходячи з наступного.

Представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє. Представництво виникає на підставі договору, закону, акта органу юридичної особи та з інших підстав, встановлених актами цивільного законодавства. (ст. 237 ЦК).

За правилом ст. 238 ЦК представник може бути уповноважений на вчинення лише тих правочинів, право на вчинення яких має особа, яку він представляє.

Право сторін передавати спір на розгляд третейського суду, крім випадків, встановлених законом, зокрема зазначених у ст. 6 Закону України «Про третейські суди», передбачено ст. 1 цього Закону та ст. 17 ЦПК.

З матеріалів справи вбачається, що кредитний договір від 06 березня 2007 р., в п. 10.1 якого закріплено третейське застереження, підписаний від імені ВАТ «АКБ «Престиж» Ш.Є.В., який діяв на підставі довіреності від 06 листопада 2006 р., що видана останньому в порядку передоручення Б.І.А.

Відповідно до довіреності від 09 червня 2006 р., виданої ВАТ «АКБ «Престиж» Б.І.А., останню уповноважено представляти інтереси банку у відносинах з усіма юридичними та фізичними особами, в усіх державних громадських, господарських та інших органах, у тому числі в органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, з будь-яких питань, що стосується діяльності саме банку. З цією метою представнику надано, зокрема право укладати від імені банку кредитні договори на суму, що не перевищує еквівалент 50000 доларів США по курсу Національного банку України на день укладання договору; укладати кредитні договори на суму, що перевищує еквівалент 50000 доларів США – лише в разі пред'явлення копії про-

токолу або витягу з протоколу засідання кредитного комітету банку про надання відповідного кредиту, яка має бути засвідчена підписом секретаря (або Голови) кредитного комітету банку та печаткою банку. Крім того, Б.І.А. надано право вчиняти будь-які інші дії, пов'язані з виконанням цієї довіреності. Вказана довіреність видана із правом передоручення. Строк дії довіреності – до 09 червня 2009 р.

Отже, вказуючи, що довіреністю від 09 червня 2006 р. ВАТ «АКБ «Престиж» уповноважив Б.І.А., а вона в свою чергу – Ш.Є.В., бути представником банку лише у взаємовідносинах із питань діяльності банку, а не з питань укладення третейської угоди, суди дійшли невірного висновку щодо кола повноважень, що виникли на підставі цих довіреностей у представників, адже жодних обмежень щодо укладення таких третейських угод довіреності не містять.

Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 241 ЦК правочин, вчинений представником з перевищенням повноважень, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє, лише у разі наступного схвалення правочину цією особою. Правочин вважається схваленим зокрема у разі, якщо особа, яку він представляє, вчинила дії, що свідчать про прийняття його до виконання.

Факт виконання банком зобов'язання за кредитним договором від 06 березня 2007 р. в частині надання З.А.Л. кредиту підтверджується матеріалами справи та не заперечується сторонами, що свідчить про схвалення цього правочину, укладеного Ш.Є.В. від імені та в інтересах банку, в повному обсязі.

Всупереч вимогам статей 212, 214 ЦПК суди обох інстанцій не надали належної правової оцінки вказаним довіреностям, не перевірили доводи відповідача щодо дійсності спірної угоди, та не встановили всіх фактичних обставин справи, з'ясування яких має значення для правильного вирішення спору, в зв'язку із чим дійшли передчасного висновку про наявність правових підстав для визнання недійсною третейської угоди, а також скасування рішення третейського суду.

Таким чином, судові рішення не можна визнати законними й обґрунтованими, у зв'язку із чим вони підлягають скасуванню з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції відповідно до ч. 2 ст. 338 ЦПК.

Керуючись статтями 336, 338 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу публічного акціонерного товариства «Ерсте Банк» задовольнити частково.

Рішення Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 03 липня 2012 року та ухвалу апеляційного суду Дніпропетровської області від 03 жовтня 2012 року скасувати, справу передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про іпотеку» у разі переходу права власності (права господарського відання) на предмет іпотеки від іпотекодавця до іншої особи, у тому числі в порядку спадкування чи правонаступництва, іпотека є дійсною для набувача відповідного нерухомого майна навіть у тому випадку, якщо до його відома не доведено інформацію про обтяження майна іпотекою.

Особа, до якої перейшло право власності на предмет іпотеки, набуває статус іпотекодавця, має всі його права і несе всі його обов'язки за іпотечним договором у тому обсязі і на тих умовах, що існували до набуття ним права власності на предмет іпотеки.

Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27 лютого 2013р.

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «ОТП Факторинг Україна» до Т.С. О., третя особа – Г.М.К., про звернення стягнення на предмет іпотеки, за касаційною скаргою товариства з обмеженою відповідальністю «ОТП Факторинг Україна» на рішення апеляційного суду Харківської області від 09 серпня 2012 року,

в с т а н о в и л а:

У грудні 2011 року ТОВ «ОТП Факторинг Україна» звернулось до суду з вищевказаним позовом, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що 12 грудня 2007 року між ЗАТ «ОТП Банк» і Г.М.К. укладено кредитний договір, відповідно до якого останній отримав у кредит 46 853, 50 швейцарських франків, строком повернення до 12 грудня 2028 року. На забезпечення виконання взятих за кредитним договором зобов'язань, між ЗАТ «ОТП Банк» і Т.С.О. укладено договір іпотеки, предметом якого визначено належну останньому на праві власності квартиру у м. Харкові. 12 листопада 2010 року між ТОВ «ОТП Факторинг Україна» і ПАТ «ОТП Банк» укладено договір купівлі-продажу кредитного портфелю, а також договір відступлення права вимоги за вищевказаним договором іпотеки. У зв'язку з неналежним виконанням Г.М.К. умов кредитного договору утворилась заборгованість, яка складає: 46 247, 25 швейцарських франків – за кредитом; 8 198, 73 швейцарських франків – за процентами. Крім того, за несвоєчасне погашення заборгованості за кредитом нараховано пеню у розмірі 7 833, 43 грн. Позивач просив стягнути з відповідача вищевказану заборгованість за кредитним договором шляхом звернення стягнення на предмет іпотеки.

Рішенням Дзержинського районного суду м. Харкова від 11 квітня 2012 року позов задоволено.

Рішенням апеляційного суду Харківської області від 09 серпня 2012 року рішення суду першої інстанції скасовано, у задоволенні позову відмовлено.

У касаційній скарзі позивач просить скасувати рішення суду апеляційної інстанції та залишити в силі рішення суду першої інстанції, обґрунтовуючи свої вимоги порушенням судом норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права.

Вивчивши матеріали справи, перевіривши доводи касаційної скарги, колегія суддів дійшла висновку про те, що касаційна скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

З урахуванням вимог ст. 213 ЦПК України рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно з вимогами ст. 214 ЦПК України під час ухвалення рішення суд вирішує такі питання: чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; які правовідносини сторін випливають із встановлених обставин; яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин.

Відповідно до вимог ст. 3 ЦПК України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів.

За змістом статті 10 ЦПК України цивільне судочинство здійснюється на засадах змагальності сторін.

Відповідно до ст. 60 ЦПК України кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, крім випадків, встановлених статтею 61 цього Кодексу.

Відповідно до ст. 212 ЦПК України суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів. Жоден доказ не має для суду наперед встановленого значення. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів в їх сукупності.

Відмовляючи у задоволенні позову ТОВ «ОТП Факторинг Україна про звернення стягнення на предмет іпотеки, апеляційний суд виходив з того, що стаття 23 Закону України «Про іпотеку» не може бути застосована до спірних правовідносин, оскільки ні правочин між Т.С.О. та Р.О.М., ні торги з відчуження спірної квартири ніким не оспорені, крім того, на період придбання Т.С.О. квартири, вона в іпотеці не перебувала, первинно була продана з торгів на виконання постанови господарського суду Харківської області.

Однак, з такими висновками суду погодитись не можна у зв'язку з наступним.

Судом встановлено, що 12 грудня 2007 року між ЗАТ «ОТП Банк» і Г.М.К. укладено кредитний договір, відповідно до якого останній отримав у кредит 46 853, 50 швейцарських франків, строком повернення до 12 грудня 2028 року.

На забезпечення виконання взятих за кредитним договором зобов'язань між ЗАТ «ОТП Банк» і Т.С.О. укладено договір іпотеки, предметом якого визначено належну останньому на праві власності квартиру.

12 листопада 2010 року між ТОВ «ОТП Факторинг Україна» і ПАТ «ОТП Банк» укладено договір купівлі-продажу кредитного портфелю а також договір відступлення права вимоги за вищевказаним договором іпотеки.

На підставі постанови господарського суду Харківської області від 01 січня 2011 року фізичну особу – підприємця Г.М.К. визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру, у зв'язку з чим знято заборону відчуження, накладену на спірну квартиру на підставі договору іпотеки від 12 грудня 2007 року.

За договором купівлі-продажу від 19 лютого 2011 року Т.С.О. купив, а Р.О.М. продав спірну квартиру.

Постановою Харківського апеляційного господарського суду Харківської області від 19 вересня 2011 року постанову господарського суду Харківської області від 01 січня 2011 року скасовано, провадження у справі за заявою фізичної особи – підприємця Г.М.К. про визнання банкрутом припинено.

За змістом статті 23 Закону України «Про іпотеку» у разі переходу права власності (права господарського відання) на предмет іпотеки від іпотекодавця до іншої особи, у тому числі в порядку спадкування чи правонаступництва, іпотека є дійсною для набувача відповідного нерухомого майна, навіть у тому випадку, якщо до його відома не доведена інформація про обтяження майна іпотекою.

Особа, до якої перейшло право власності на предмет іпотеки,

набуває статус іпотекодавця і має всі його права і несе всі його обов'язки за іпотечним договором у тому обсязі і на тих умовах, що існували до набуття ним права власності на предмет іпотеки.

Таким чином суд першої інстанції, з'ясувавши обставини справи й давши їм належну оцінку, дійшов правильного висновку про задоволення позову з передбачених ст. ст. 23, 38-39 Закону України «Про іпотеку» підстав.

Безпідставно скасувавши законне й обґрунтоване рішення суду першої інстанції, апеляційний суд припустився помилки в застосуванні матеріального та процесуального закону.

Ураховуючи викладене, рішення апеляційного суду підлягає скасуванню із залишенням рішення суду першої інстанції в силі з підстав, передбачених ст. 339 ЦПК України.

Керуючись ст. ст. 336, 339, 344, 345 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу товариства з обмеженою відповідальністю «ОТП Факторинг Україна» задовольнити.

Рішення апеляційного суду Харківської області від 09 серпня 2012 року скасувати, рішення Дзержинського районного суду м. Харкова від 11 квітня 2012 року залишити в силі.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Згідно з п. 6 Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 серпня 1992 р. № 442, атестація робочих місць передбачає обґрунтування віднесення робочого місця до категорії із шкідливими (особливо шкідливими), важкими (особливо важкими) умовами праці, визначення (підтвердження) права працівників на пільгове пенсійне забезпечення за роботу у несприятливих умовах.

Лише в тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального стажу відповідно до п. 20 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 р. № 637, приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників. У довідці має бути зазначено: періоди роботи, що зараховуються до спеціального стажу; професія або посада; характер виконуваної роботи; розділ, підрозділ, пункт, найменування списків або їх номери, куди включається цей період роботи; первинні документи за час виконання роботи, на підставі яких видана зазначена довідка.

Тобто уточнююча довідка надається підприємством у разі відсутності в трудовій книжці відомостей про стаж роботи, що визначають право на пенсію на пільгових умовах, і підтверджує саме спеціальний стаж роботи та її характер, а не право особи на пільгову пенсію.

Таким чином, ця довідка призначена для подальшого її подання особою, що оформляє пенсію, відповідним органам Пенсійного фонду України, які у свою чергу, визначають наявність підстав і право особи на пенсію на пільгових умовах.

Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27 лютого 2013 р.

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу за позовом Ш.Н.В. до публічного акціонерного товариства «ТРІБО», третя особа – управління Пенсійного фонду України в м. Біла Церква, про зобов'язання вчинити певні дії та видати довідки за касаційною скаргою публічного акціонерного товариства «ТРІБО» на рішення Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 18 жовтня 2012 року та ухвалу апеляційного суду Київської області від 4 грудня 2012 року,

в с т а н о в и л а:

У квітні 2009 року Ш.Н.В. звернулася до суду з указаним позовом, посилаючись на те, що з липня 1995 року до січня 2000 року вона працювала у публічному акціонерному товаристві «ТРІБО» (далі – ПАТ «ТРІБО») і відповідно до Списку № 1 виробництв, цехів та посад має право на пільгову пенсію. Оскільки відповідач відмовив їй у видачі уточнюючої довідки, позивака просила зобов'язати ПАТ «ТРІБО» видати їй уточнюючу довідку про її роботу з 9 липня 1990 року по 1 січня 2000 року для призначення пенсії за Списком № 1 та її заробітну плату.

Рішенням Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 18 жовтня 2012 р., залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Київської області від 4 грудня 2012 р., позов задоволено. Зобов'язано ПАТ «ТРІБО» видати Ш.Н.В. уточнюючу довідку за встановленою формою про її роботу з 9 липня 1990 року по 1 січня 2000 року включно для призначення пенсії за Списком № 1 виробництв, цехів, професій і посад робота в яких дає право на державну пенсію на пільгових умовах та довідку за встановленою формою про заробітну плату за період роботи з 9 липня 1990 р. по 1 січня 2000 р. включно.

У касаційній скарзі ПАТ «ТРІБО», посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального права, порушення норм процесуального права, просить скасувати судові рішення та направити справу на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Касаційна скарга підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

Згідно із ч. 2 ст. 324 ЦПК підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив із того, що відповідачем не надано Ш.Н.В. довідки, яка б містила необхідні дані про характер вико-

нуваних робіт, незважаючи на проведення атестації робочих місць, що в свою чергу порушило право позивача на отримання пенсії на пільгових умовах.

Апеляційний суд погодився з таким висновком суду.

Проте повністю з такими висновком апеляційного суду погодитись не можна.

Статтею 213 ЦПК передбачено, що рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Відповідно до ст. 214 ЦПК під час ухвалення рішення суд вирішує такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін випливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин.

Зазначеним вимогам закону судове рішення апеляційного суду не відповідає.

Судом установлено, що з 7 липня 1995 р. до 1 січня 2000 р. Ш.Н.В. працювала на заводі азбестових технічних виробів, який пізніше було перейменовано у ВАТ, а потім у ПАТ «ТРІБО».

Згідно зі ст. 49 КЗпП власник або уповноважений ним орган зобов'язані видати працівникові на його вимогу довідку про його роботу на даному підприємстві, в установі, організації із зазначенням спеціальності, кваліфікації, посади, часу роботи і розміру заробітної плати.

Звертаючись з позовом, ШН.В. посилалась на те, що у її трудовій книжці згідно із записом № 9 зазначено, що за атестацією робочого місця підтверджено її право на пільгову пенсію за Списком №1 – приймальник сировини, полуфабрикатів та готової продукції до 31 грудня 1999 року, а також згідно запису № 10 – за такою ж атестацією – право на пільгову пенсію за Списком № 2.

У запереченнях на позов представник відповідача посилався на те, що у товаристві відсутні дані, які б підтверджували характер виконуваних позивачкою робіт у шкідливих умовах за весь період, запитуваний позивачкою.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» право на пенсію за віком на пільгових умовах мають працівники, зайняті повний робочий день на роботах із особливо шкідливими і особливо важкими, та із шкідливими і важкими умовами праці, за Списком № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженими постановами Кабінету Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць.

Згідно з п. 6 Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 442 від 1 серпня 1992 року, атестація робочих місць передбачає обґрунтування віднесення робочого місця до категорії із шкідливими (особливо шкідливими), важкими (особливо важкими) умовами праці, визначення (підтвердження)

права працівників на пільгове пенсійне забезпечення за роботу у несприятливих умовах.

Лише у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального стажу, відповідно до п. 20 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637, приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників. У довідці має бути вказано: періоди роботи, що зараховуються до спеціального стажу; професія або посада; характер виконуваної роботи; розділ, підрозділ, пункт, найменування списків або їх номери, куди включається цей період роботи; первинні документи за час виконання роботи, на підставі яких видана зазначена довідка.

Тобто уточнююча довідка надається підприємством у разі відсутності в трудовій книжці відомостей про стаж роботи, що визначається право на пенсію на пільгових умовах, яка підтверджує саме спеціальний стаж роботи та їх характер, а не право особи на пільгову пенсію, що зробив суд першої інстанції, а апеляційний суд незважаючи на такі доводи апеляційної скарги на це у порушення вимог ст. ст. 214, 315 ЦПК не звернув уваги.

Таким чином дана довідка призначена для подальшого її подання особою, що оформляє пенсію, відповідним органам Пенсійному фонду України, які в свою чергу визначають наявність підстав і право особи на пенсію на пільгових умовах.

За таких обставин апеляційний суд не дав оцінки на предмет відповідності вимогам КЗпП позовній вимозі про те, чи є в нього повноваження для зобов'язання ПАТ «ТРІБО» надати позивачці довідку саме про пільговий характер роботи на підприємстві із зазначенням часу та робіт.

Ураховуючи, що фактичні обставини, які мають значення для правильного вирішення справи, повністю не встановлені, судове рішення апеляційного суду не відповідає вимогам ст. 213 ЦПК щодо законності й обґрунтованості, зазначені вище порушення призвели до неправильного вирішення спору, що в силу ст. 338 ЦПК України є підставою для їх скасування із передачею справи на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Керуючись ст. ст. 336, 338 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ України

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу публічного акціонерного товариства «ТРІБО» задовольнити.

Ухвалу апеляційного суду Київської області від 4 грудня 2012 року скасувати, справу передати на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Відповідно до ч. 2 ст. 35 ЦПК треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, можуть бути залучені до участі в справі також за клопотанням сторін, інших осіб, які беруть участь у справі, або з ініціативи суду.

До участі у судовому розгляді спорів про право власності на майно, щодо якого банківські установи виступають обтяжувачами у порядку, встановленому ч. 2 ст. 35 ЦПК, мають залучатись банки, а для визначення наявності таких обтяжувачів необхідно використовувати інформацію з відповідних реєстрів обтяжень.

Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 17 квітня 2013 р.

(в и т я г)

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши в судовому засіданні справу за позовом прокурора Золочівського району Львівської області в інтересах неповнолітнього Л.В.С. та В.Л.О. до Л.Л.М., третя особа – приватний нотаріус Золочівського районного нотаріального округу Ш.О.В., про визнання договору купівлі-продажу недійсним за касаційною скаргою публічного акціонерного товариства комерційний банк «Приватбанк» на рішення Золочівського районного суду Львівської області від 23 квітня 2012 року та ухвалу апеляційного суду Львівської області від 14 листопада 2012 року,

в с т а н о в и л а:

У квітні 2012 року прокурор Золочівського району Львівської області звернувся до суду в інтересах неповнолітнього Л.В.С. та В.Л.О. з вищевказаним позовом, посилаючись на те, що 24 вересня 2005 року між В.Л.О. та Л. Л.М., яка є її дочкою, був укладений договір купівлі-продажу 9/25 часток житлового будинку № 19 у с. Вороняки Золочівського району Львівської області, за яким вони не мали фактичного наміру на придбання та продаж частки будинку, тому договір є фіктивним.

Ураховуючи викладене, позивач просив суд визнати недійсним договір купівлі-продажу від 24 вересня 2005 року.

Рішенням Золочівського районного суду Львівської області від 23 квітня 2012 р., залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Львівської області від 14 листопада 2012 р., позов прокурора задоволено. Визнано недійсним договір купівлі-продажу, укладений 24 вересня 2005 року між В.Л.О. та Л.Л.М. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

У касаційній скарзі публічне акціонерне товариство комерційний банк «Приватбанк» (далі – ПАТ КБ «Приватбанк») просить скасувати ухвалені

судові рішення, посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального й процесуального права, та передати справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи скарги та перевіривши матеріали справи, дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню з таких підстав.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК України підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Ухвалюючи рішення про задоволення позову прокурора Золочівського району Львівської області, суд першої інстанції виходив із того, що спірний договір не передбачав настання наслідків, які ним обумовлювались, оскільки В.Л.О. залишилась мешкати в тій же частині будинку, яку вона продала дочці, тому договір є фіктивним.

Апеляційний суд погодився з такими висновками суду першої інстанції, зазначивши, що рішенням суду першої інстанції права та обов'язки ПАТ КБ «Приватбанк» порушені не були.

Проте погодитись із такими висновками судів не можна, оскільки суди дійшли їх з порушенням норм матеріального та процесуального права.

Відповідно до ст. 213 ЦПК України рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно зі ст. 214 ЦПК України під час ухвалення рішення суд вирішує, зокрема, такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін випливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин; 5) чи слід позов задовольнити або в позові відмовити; 6) як розподілити між сторонами судові витрати.

Зазначеним вимогам судові рішення не відповідають; суди не встановили фактичні обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, при цьому порушили норми як процесуального, так і матеріального права.

Судами попередніх інстанцій установлено, що 24 вересня 2005 р. між В.Л.О. та Л.Л.М., яка є її дочкою, був укладений договір купівлі-продажу 9/25 часток житлового будинку № 19 у с. Вороняки Золочівського району Львівської області. Згідно зі свідоцтва про право власності на нерухоме майно від 29 вересня 2005 року житловий будинок № 19-аналежить Л.Л.М. на праві приватної власності.

30 вересня 2005 р. між Л.Л.М. та закритим акціонерним товариством комерційним банком «ПриватБанк» (тепер – ПАТ КБ «ПриватБанк») укладено договір іпотеки, предметом якого є житловий будинок № 19а.

Відповідно до ч. 2 ст. 35 ЦПК України треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, можуть бути залучені до участі в справі також за клопотанням сторін, інших осіб, які беруть участь у справі, або з ініціативи суду.

З матеріалів справи вбачається, що згідно із загальною характеристикою житлових будинків № 19 та № 19а у с. Вороняки Золочівського району Львівської області – це один і той же будинок. Вказаний будинок знаходиться в іпотеці у ПАТ КБ «ПриватБанк» у зв'язку з забезпеченням виконання зобов'язань за кредитним договором, укладеним між ПАТ КБ «ПриватБанк» та Л.Л.М.

Таким чином, не залучення ПАТ КБ «ПриватБанк» до участі в справі в якості третьої особи, є порушенням його прав, оскільки банк є іпотеко держателем і визнання договору купівлі-продажу, який став підставою для реєстрації права власності на іпотечне майно, недійсним впливає на права та обов'язки сторін кредитного договору та договору іпотеки, на об'єм зобов'язань сторін щодо погашення заборгованості за кредитним договором.

Отже, банки мають залучатись до участі у судовому розгляді спорів про право власності на майно, щодо якого вони виступають обтяжувачами у порядку, встановленому ч. 2 ст. 35 ЦПК України, для визначення наявності таких обтяжувачів необхідно використовувати інформацію з відповідних реєстрів обтяжень.

Крім того, відповідно до положення ч. 4 ст. 10 ЦПК України, яка також покладає і на суд певні обов'язки зі створення для сторін змагального процесу, суд сприяє всебічному і повному з'ясуванню обставин справи: роз'яснює особам, які беруть участь у справі, їх права та обов'язки, попереджає про наслідки вчинення або невчинення процесуальних дій і сприяє здійсненню їхніх прав у випадках, встановлених цим Кодексом.

Разом із тим апеляційний суд на вказані положення закону уваги не звернув і відмовив у задоволенні клопотання ПАТ КБ «ПриватБанк» про витребування рішення виконавчого комітету Вороняцької сільської ради Золочівського району Львівської області від 27 вересня № 35, яке було підставою реєстрації права власності на житловий будинок № 19а.

Також згідно зі ст. 215 ЦК України підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені чч. 1-3, 5, 6 ст. 203 цього Кодексу.

Відповідно до п. 24 постанови Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» Для визнання правочину фіктивним необхідно встановити наявність умислу всіх сторін правочину.

Судам необхідно враховувати, що саме по собі невиконання правочину сторонами не означає, що укладено фіктивний правочин. Якщо сторонами не вчинено будь-яких дій на виконання такого правочину, суд ухвалює рішення про визнання правочину недійсним без застосування будь-яких наслідків. У разі якщо на виконання правочину було передано майно, такий правочин не може бути кваліфікований як фіктивний.

У порушення вимог ст. ст. 212-214 ЦПК України суди зазначених вимог закону не врахували, не встановили факт правомірності володіння майном сторонами та правову основу права власності, не дослідили кредитний договір та договір іпотеки, не застосували до спірних правовідносин закон, який підлягав застосуванню та дійшли передчасного висновку про задоволення позову та про те, що права ПАТ КБ «ПриватБанк» винесенням рішення Золочівського районного суду Львівської області від 23 квітня 2012 р. не порушені.

За таких обставин ухвалені у справі судові рішення не можуть вважатись законними й обґрунтованими, тому відповідно до ст. 338 ЦПК України вони підлягають скасуванню з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись ст. ст. 336, 338 ЦПК України, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу публічного акціонерного товариства комерційний банк «Приватбанк» задовольнити.

Рішення Золочівського районного суду Львівської області від 23 квітня 2012 року та ухвалу апеляційного суду Львівської області від 14 листопада 2012 року скасувати, справу передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Ухвала оскарженню не підлягає.